

MONICA HELLER

UAB Universitat Autònoma
de Barcelona

ORDRE DE L'ACTE

MONICA HELLER, LA DOCTORA

Monica Heller és una antropòloga lingüística / sociolingüista especialitzada en el paper de la llengua en la generació de la diferència i la desigualtat socials, i enfocada en els nacionalismes de les llengües minoritàries, en particular al Canadà francòfon. Se la coneix sobretot per la seva feina centrada en l'economia política en l'estudi del multilingüisme. Professora emèrita d'antropologia i d'educació a la Universitat de Toronto, és membre de la Royal Society of Canada i presidenta electa de la Societat Canadenca d'Antropologia (Canadian Anthropology Society / Société

PRESENTACIÓ

El rector, el doctor Javier Lafuente, obre l'acte. Tot seguit, la secretària general, la doctora Esther Zapater, llegeix l'acta de nomenament.

DISCURS DE LA PADRINA

La doctora Melissa G. Moyer, padrina de la doctora *honoris causa*, llegeix el discurs en què en glossa els mèrits.

LLIURAMENT DEL DIPLOMA I LA MEDALLA

El rector fa el lliurament del diploma a Monica Heller i li atorga la medalla de doctora *honoris causa*.

canadienne d'anthropologie). Fou presidenta de l'Associació Antropològica Americana (American Anthropological Association) i editora en cap de *Journal of Sociolinguistics*. A més de dirigir grups de recerca pancanadencs i internacionals, ha col·laborat extensament en projectes de recerca i ha format part de grups de recerca finançats associats a la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat Autònoma de Madrid i la Universitat de Jyväskylä. Ha estat professora o acadèmica visitant a la Universitat de Gant, la Universitat de Berna, la Universitat Lliure de Berlín, la Universitat Estatal de Campinas, la Universitat Federal de Rio Grande do Sul, la Universitat de París V, la Universitat de Jyväskylä, la Universitat de Louvain-la-Neuve i l'Institut d'Estudis Avançats de Friburg. Té un doctorat de la

LLIÇÓ MAGISTRAL

La doctora Monica Heller pronuncia la lliçó magistral, titulada: «Things don't mean what they used to: Crisis on the terrain of language».

ACTUACIÓ MUSICAL

El Cor de Cambra de la UAB, dirigit per Poire Vallvé, interpreta:

- *Senyor Sant Jordi*, de Salvador Espriu, amb música de Francesc Vila.
- *Hallelujah*, de Leonard Cohen.

DISCURS DE CLOENDA DEL RECTOR

GAUDEAMUS IGITUR

Es clou l'acte amb el cant del *Gaudeamus igitur* a càrrec del Cor de Cambra de la UAB.

Universitat de Califòrnia a Berkeley i és doctora *honoris causa* per la Universitat de Berna i per la Universitat de la Bretanya Occidental. Ha guanyat el Konrad-Adenauer Forschungspreis de la fundació Humboldt Stiftung. Ha publicat en revistes com ara *Language in Society*, *Journal of Sociolinguistics*, *Langage et Société*, *Anthropologie et Société*, *Francophonies d'Amérique* i *Multilingua*. El llibre que va publicar el 2002, *Éléments d'une sociolinguistique critique* (del qual hi haurà una segona edició enguany) va configurar el camp de la sociolingüística etnogràfica crítica. També és coautora de *Language, Capitalism, Colonialism: Toward a Critical History* (2017, amb Bonnie McElhinny) i de *Critical Sociolinguistic Research Methods* (2017, amb Sari Pieikäinen i Joan Pujolar).

RESUM DE LA LLIÇÓ MAGISTRAL

Les coses ja no volen dir el mateix: crisi en el terreny de la llengua

La meua llarga col·laboració amb els sociolingüistes de la Universitat Autònoma de Barcelona s'ha centrat a aportar una perspectiva basada en la justícia social i la política econòmica a les qüestions de les lluites de les llengües minoritàries al Canadà francòfon i a Catalunya. Això ha donat lloc a una aproximació més àmplia des de l'etnografia crítica per entendre el paper de la llengua en la creació de la diferència i la desigualtat socials.

Aquests processos són al centre de les crisis socials recurrents, també de les crisis del període actual. En aquesta conferència faig servir la idea de Raymond Williams de «caminar enrere cap al futur» per tal de veure què podem aprendre del paper de la llengua en les crisis del passat amb l'objectiu d'identificar a què hem de parar atenció avui en dia.

Em centro en el període d'ascens dels estats nació moderns i utilitzo exemples de la literatura sobre la Revolució Francesa i sobre la creixuda del nazisme, així com de la meua recerca i dels debats actuals sobre conceptes com *debat democràtic*, *fake news* i *wokeness* per mostrar com la llengua fa de camp de batalla en la pugna per establir a què es dona autoritat i sobre a quina mena de gent se li permet de reclamar autoritat, és a dir, per controlar els

espais i les pràctiques del discurs que defineixen què s'entén per cert i moralment bo o correcte. Aquests processos connecten els objectius dels actors implicats en la lluita social amb idees específiques sobre l'ordre moral i social, i serveixen per legitimar-los. Impliquen un seguit de fenòmens interrelacionats, des de la definició de qui pot parlar i quan ho pot fer fins a les característiques de la forma lingüística entesa com a element que ha d'incorporar uns valors principals o assolir uns objectius principals. Descric aquests fenòmens com a respostes a les crisis cícliques relacionades amb les contradiccions de la democràcia liberal, la modernitat i l'estat nació, en què la inclusió implica exclusió, i les promeses de redistribució de la riquesa contrasten amb la desigualtat estructural.

MELISSA G. MOYER, LA PADRINA

Melissa G. Moyer és catedràtica de sociolingüística del Departament de Filologia Anglesa i de Germanística. La seva recerca i publicacions s'han centrat en temes de multilingüisme en àmbits institucionals, llengua i immigració, i el paper de l'anglès en contextos de treball i turisme. Actualment investiga temes de llengua i discapacitat funcional. Va liderar el grup de recerca CIEN del 2009 al 2020, que va ser reconegut per l'AGAUR amb finançament. Ha dut a terme docència i recerca com a investigadora visitant a universitats com ara la Universitat de Toronto, la Universitat de Nova York, la Universitat de Cardiff i el Birkbeck College de Londres, entre d'altres. Ha estat investigadora principal de més de 10 projectes

competitius nacionals i internacionals incloent-hi el programa europeu Horizon 2020. Ha estat reconeguda per l'Associació de Logopedes d'Espanya, el Birkbeck Institute for the Humanities i la British Association for Applied Linguistics pel llibre coeditat amb Li Wei *The Blackwell Guide to Research Methods on Bilingualism and Multilingualism*.

GAUDEAMUS IGITUR

I
*Gaudeamus igitur
iuvenes dum sumus* (bis)
*Post iucundam iuventutem
Post molestam senectutem
Nos habebit humus* (bis)

II
Alegrem-nos, doncs,
mentre siguem joves.
Després d'una joventut feliç,
després d'una vellesa enutjosa,
ens acollirà la terra.

III
*Ubi sunt qui ante nos
In mundo fuerunt?* (bis)
*Transeas ad superos
Adeas ad inferos
Quos si vis videre.* (bis)

IV
¿On són els que ens
han precedit en el món?
Pugeu fins el cel
aneu fins l'infern,
si voleu veure'ls.

V
*Vivat academia,
Vivant professores* (bis)
*Vivat membrum quodlibet
Vivant, membra quaelibet
Semper sint in flore.* (bis)

VI
Visca l'Acadèmia,
visca el professorat,
visca qualsevol dels seus membres
visquin tots ells!
Que sempre estiguin en flor.

Moderato
Arr. by Cornel Arany

1. Gau-de-a-mus i-gi-tur, Ju-ve-nes dum su-mus;
3. Vi-vat a-cad-e-mi-a, Vi-vat pro-fes-so-res.

1. Post ju-cun-dam ju-ven-tu-tem, Post mo-le-stam se-nec-tu-tem,
3. Vi-vat mem-brum quod-li-bet, Vi-vant mem-bra que-li-bet,

1. Nos ha-be-bit hu-mus, Nos ha-be-bit hu-mus.
3. Sem-per sint in flo-re, Sem-per sint in flo-re.